

Inka Hopsu vihr ym.

Lakialoite laiksi tuloverolain 57 §:n muuttamisesta

Eduskunnalle

ALOITTEEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Lakialoitteessa ehdotetaan muutettavaksi tuloverolain 57 §:ää siten, että lainkohtaan lisättäisiin uusi momentti rahalahjoituksen verotuksessa vähentämiseen oikeuttavaksi tarkoitukseksi myös sosiaali- ja terveysalan sekä globaali-aiheiden, kuten kehitysyhteistyön, humanitaarisen avun, rauhantyön, kansainvälisen yhteistyön ja globaalikasvatuksen, hyväksi toimiville kansalaisjärjestöille tehty lahjoitus.

PERUSTELUT

TAUSTA

Sairauksien ja sosiaalisten haasteiden ennaltaehkäisy ja hoito sekä globaali-aiheet, kuten kehitysyhteistyö, humanitaarinen apu, rauhantyö, kansainvälinen yhteistyö ja globaalikasvatus, eivät sisälly tällä hetkellä tuloverolain 57 §:n piiriin, mikä tarkoittaa, että yhteisöt eivät voi verotuksessaan vähentää näiden teemojen parissa toimiville järjestöille tekemiään lahjoituksia.

Orpon hallitus on linjannut, että kansalaisyhteiskunnan ja järjestöjen rahoituksesta isomman osan on tulevaisuudessa tultava lahjoituksista valtion rahoituksen sijaan. Kansalaisjärjestöjen toiminnan julkiseen rahoitukseen kohdistuu tällä hetkellä suuria leikkauksia, jotka muuttavat merkittävästi järjestöjen rahoitus pohjaa. Rahoitus pohjan laajentamisen kannalta verovähennysoikeus lahjoittajille olisi merkittävä työkalu hallituksen kaavaileman lahjoituskulttuurin kehittämiseen.

Verovähennysoikeus on instrumenttina olemassa, mutta se koskee vain rajattuja toimijoita.

LAINSÄÄDÄNNÖN NYKYTILA

Tuloverolain 57 §:ssä säädetään yhteisöjen lahjoitusten vähennysoikeudesta verotuksessa. Verohallinto myös ylläpitää erikseen listaa niistä toimijoista (säätiöt, yhdistykset, laitokset), joille tehtävistä lahjoituksista voi tuon vähennyksen saada. Tuloverolain 57 §:n mukaisten lahjoitusten vähennysoikeus koskee vain yhteisöjä eli esimerkiksi yhtymät eivät ole oikeutettuja vähennykseen. Lahjoitusvähennyksen voi saada vain lahjoituksista, jotka on tehty tiedettä, taidetta tai suomalaisen kulttuuriperinteen säilyttämistä edistävään tarkoitukseen.

Lakialoite LA 32/2024 vp

TULOVEROLAIN 57 §

Yhteisö saa valtioneuvoston asetuksella tarkemmin säädettävällä tavalla vähentää tulostaan:

1) vähintään 850 euron ja enintään 250 000 euron suuruisen rahalahjoituksen, joka on tehty tiedettä, taidetta tai suomalaisen kulttuuriperinteen säilyttämistä edistävään tarkoitukseen Euroopan talousalueeseen kuuluvalla valtiolla tai Euroopan talousalueella olevalle julkista rahoitusta saavalle yliopistolle tai korkeakoululle taikka näiden yhteydessä olevalle yliopistorahastolle;

2) vähintään 850 euron ja enintään 50 000 euron suuruisen rahalahjoituksen, joka on tehty tiedettä, taidetta tai suomalaisen kulttuuriperinteen säilyttämistä edistävään tarkoitukseen sellaiselle Verohallinnon nimeämälle Euroopan talousalueella olevalle yhdistykselle, säätiölle tai jonkin edellä mainitun yhteydessä olevalle rahastolle, jonka varsinaisena tarkoituksena on tieteen tai taiteen tukeminen taikka suomalaisen kulttuuriperinteen säilyttäminen.

Edellä 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettun Verohallinnon nimeämän tahon on toimitettava vuosittain Verohallinnolle tiedot saamistaan vähennyskelpoisista lahjoituksista, niiden antajista ja siitä, mihin tarkoitukseen lahjoitus on käytetty. Verohallinnolle on lisäksi toimitettava viimeksi päättyneen toimintavuoden toimintakertomus, tuloslaskelma ja tase. Verohallinto antaa tarkemmat määräykset tietojen antamistavasta ja -ajankohdasta.

Muutoksenhausta 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettuun Verohallinnon nimeämispäätökseen säädetään verotusmenettelystä annetussa laissa (776/2016).

Keskeinen kriteeri sääntelyssä on ollut suomalaisen kulttuuriperinteen säilyttäminen sekä tieteen tai taiteen tukeminen.

PERUSTELUT

Jotta lahjoittamiseen myös muiden teemojen parissa työskentelevälle kansalaisyhteiskunnalle olisi kannusteita, tulisi lain soveltamisalaan kuulua jatkossa myös sosiaali- ja terveysalan sekä globaaliaihteiden hyväksi toimivat yhteisöt. Yhteisöt voisivat hakea nimeämispäätöstä itsenäisesti verottajalta normaalikäytännön mukaisesti, ja arviointi verovähennyskelpoisuudesta olisi viranomaisella. Lain lähtökohtana olisi kuitenkin yhdenvertainen kohtelu saman hallinnollisen pohjan toimijoille.

Sosiaali- ja terveysalan järjestöt ovat paikanneet julkisen terveydenhuollon aukkoja vastaamalla merkittävästä osasta ennalta ehkäisevää työtä, hyvinvoinnin edistämisestä ja vahvistamisesta sekä huolehtineet varsinkin erityisryhmien, kuten maahanmuuttajien ja muiden haavoittuvien ryhmien, palveluista. Toiminnassa korostuvat erityisesti lapsiperheet, sairauksien hoito ja ikääntyneiden tuki. Laajentamalla verovähennyskelpoisuutta turvataan tämän toiminnan jatkumista myös tulevaisuudessa, kun sosiaali- ja terveyspalveluiden tarpeen kasvu jatkuu.

SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry:n mukaan sosiaali- ja terveysalalla on Suomessa toiminnassa yli 11 000 järjestöä, joissa on 1,3 miljoonaa jäsentä, ja toimintaan osallistuu jopa puoli miljoonaa vapaaehtoista. Vertaistukijoita järjestöissä toimii 260 000, ja alan ammattilaisia järjestöt työl-

Lakialoite LA 32/2024 vp

listävät kymmeniätuhansia. Järjestöillä on merkittävä rooli niihin osallistuville, ja järjestöt kattavat koko maan. Suuri osa näistä järjestöistä on paikallisesti toimivia pienehköjä yhdistyksiä, joiden toiminta rakentuu vapaaehtoistyöstä. On kuitenkin myös kymmeniä ihmisiä työllistäviä valtakunnallisesti toimivia järjestöjä.

Kehitysviestintää ja globaalikasvatusta tekevien järjestöjen työllä taas on edistetty YK:n Agenda 2030 -toimenpideohjelman kestävä kehityksen tavoitteita laajasti yhteiskunnassa aikana, jolloin niistä ei ole varaa lipsua. Tuen tavoitteena on ollut lisätä suomalaisten tietoisuutta globaalin kehityksen haasteista ja kansainvälisestä yhteistyöstä niihin vastaamiseksi edistämällä esimerkiksi YK:n kestävä kehityksen tavoitteiden toimeenpanoa. Rauhantyötä tekevät järjestöt taas ovat tukeneet rauhaa, yhteiskunnallista vakautta ja konfliktien ehkäisyä; Suomi onkin profiloitunut konfliktinratkaisun suurmaana. Verovähennyskelpoisuuden laajentaminen mahdollistaa kestävämmän tulevaisuuden rakentamisen ja Suomen merkittävän roolin säilyttämisen.

Kehityspolitiikan tulosraportin (2022) mukaan kehityspolitiikka ja sen rahoitus edistävät Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan tavoitteita. Vuosina 2019—2021 Suomi edisti rauhaa 20 maassa, etenkin naisten ja nuorten äänten kuulumista. YK-järjestöjen kautta hätäapua pystyttiin antamaan 100 miljoonalle ihmiselle 56 maassa. Parantuneilla sää- ja ilmastopalveluilla jopa 500 miljoonaa ihmistä pystyy varautumaan ilmastomuutokseen aiempaa paremmin. Kehittyviin maihin on saatu yli kaksi miljoonaa työpaikkaa eri instrumenttien kautta, ja yhä useampi tyttö käy peruskoulun loppuun. Tulosraportin mukaan tuloksellinen kehitysyhteistyö edellyttää kuitenkin pitkäjänteisyyttä sekä strategisuutta, mukautumista ja ketteryyttä. Se ei voi onnistua ilman vakautta ja ennakoitavaa rahoitusta, minkä vuoksi verovähennysoikeus lahjoittajille olisi tärkeä.

Samoin humanitaarisen avun tarve on korkeampi kuin koskaan, mikä edellyttää riittävää rahoitusta. Arviolta jopa 300 miljoonaa ihmistä tarvitsee apua ja suojaa.

Tällä lakimuutoksella mahdollistetaan sosiaali- ja terveysalan sekä globaaliaiheiden, kuten kehitysyhteistyön, humanitaarisen avun, rauhantyön, kansainvälisen yhteistyön ja globaalikasvatuksen, tukemiseen uutta yksityistä rahaa, joka myös paikkaisi näille aloille suunnattuihin julkisiin varoihin suunniteltuja leikkauksia. Järjestöillä on merkittävä rooli niin yhteiskunnalle kuin niiden parissa toimiville yksilöillekin, joille järjestöt tuovat osallisuutta ja merkityksellistä toimintaa.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että eduskunta hyväksyy seuraavan lakiehdotuksen:

Laki

tuloverolain 57 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään tuloverolain (1535/1992) 57 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on laissa 504/2010,
uusi 3 kohta seuraavasti:

57 §

Lahjoitusvähennys

Yhteisö saa valtioneuvoston asetuksella tarkemmin säädettävällä tavalla vähentää tulostaan:

3) vähintään 850 euron ja enintään 50 000 euron suuruisen rahalahjoituksen, joka on tehty sosiaali- ja terveysalan sekä globaali-aiheiden, kuten kehitysyhteistyön, humanitaarisen avun, rauhantuntyön, kansainvälisen yhteistyön ja globaalikasvatuksen edistämiseen sellaiselle Verohallinnon nimeämälle Euroopan talousalueella olevalle yhdistykselle, säätiölle tai jonkin edellä mainitun yhteydessä olevalle rahastolle, jonka varsinaisena tarkoituksena on sosiaali- ja terveysalan tai globaali-aiheiden, kuten kehitysyhteistyön, humanitaarisen avun, rauhantuntyön, kansainvälisen yhteistyön tai globaalikasvatuksen tukeminen.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2025.

Helsingissä 6.9.2024

Inka Hopsu vihr
Tiina Elo vihr
Oras Tynkkynen vihr